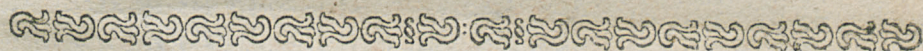

GAZETA WARSZAWSKA.

W SOBOTE, Dnia 19 Października Roku 1793.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

LITWA.

POWIAT GRODZIENSKI.

Z Grodna dnia 13 Października. Ponieważ w Sobotę dnia 12 t. m. Sesyji niebyto, niżeli Poniedziałkową doniesiemy, to, na co Deputacya zlecenie miała aby w Poniedziałek przez nią podpisane zostało, dziś wprzody kładziemy; to iest.

PROIEKT TRAKTATU.

Alliansu, Przyjaźni i związku między Najiaśnieyszą Imperatorową Jmcią Wszech Rosyi z iedney, a Najiaśnieyszum Królem Jęgomością i Rzecząpospolitą Polską z drugiey strony.

W Imię Przenayśwetszey i Nięrozzdzielney Trócy.

Zaraz po zawarciu Traktatu w Grodnie dnia 22. (11.) Lipca Roku te-
rażnieyszego między Najiaśnieyszą Imperatorową Jmcią Wszech Rosyi, a Najia-
śnieyszum Królem Jmcią i Najiaśnieyszą Rzplcą Polską, gdy Najiaś: Król Jmc

i Stany Królestwa Polskieg. i W. X. Litt: zgromadzone pod węzłem Konfederacyi Seymu dzisieyszego, zastanowili się z uwagą nad ninieyszą Nayias: Rzpltey fytusacyą, i uznali, że nie ma zdatnieyszego do zapewnienia na potym Stanu Jey stałego i gruntownego całości i niepodległości, jak zawrzeć z Nayias: Imperatorową Jmcią Wszzech Rosysy i z Jey Imperium Allians ścisły i wieczysty, i związek szczery i nierozzerwany na zasadach mocnych i niewzruszonych, natychmiast pokwapili się zaprosić Nayias: Imperatorowę Jmość do weyscia z sobą w związki tego rodzaju: Nayias: Imperatorowa Jmość Wszzech Rosysy, będąc *stateczną* swoją ku Narodowi Polskiemu powodowana przychylnością, a będąc troskliwą o terażnieysze i przyszłe Jego uszczęśliwienie, chętnie się przychyliła do takowey propozycyi, która Jey podawała zrzeczność ku okazaniu w całej obfzerności dobrych swych w tey mierze zamyłow; dla przyspieszenia zaś szczęśliwych tego skutków. Rzeczeni Nayiasnieysza Imperatorowa Jmość i Nayiasnieyszy Król Jmć i Nayias: Rzplta umowali tychże samych Pełnomocników, którzy nad ułożeniem wyż rzeczonego Traktatu Grodzieńskiego pracowali, rozpocząć i zakończyć tę nową Negocyacyą na mocy Plenipotencyi, zgromadziwszy się i ułożywszy i porozumiawszy się między sobą, zgodzili się na Artykuły następujące:

A R T Y K U Ł I.

Będzie odtąd na wieczne czasy między Nayias: Imperatorową Jmością Wszzech Rosysy, Jey Dziedzicami i Jey Imperium z iedney, a Nayias: Królem Jmcią i Jego Następcami i Nayias: Rzpltą Polską z drugiey strony, przyjaźń *stateczna*, związek nierozzerwany i Allians obronny w Europie bez jakieykolwiek bądź restrykcyi.

A R T Y K U Ł II.

Traktat Moskiewski 1686. Roku, tudzież Traktaty Warszawskie 1768. i 1773. r. wraz z Aktami oddzielnemi do onych należącemi, akt demarkacyi Granic Białey Rusi i Gubernium Katarynoślawskiego, a na ostatek Traktat świeżo zawarty w Grodnie; i Artykuły oddzielne do tegoż dołączyć się mające, potwierdzają się i ponawiają się zobosólnie we wszystkich ich warunkach i umowach, ile tylko one między sobą nie ubliżają, i ile onym przez ninieyszy Traktat nie będzie ubliżono.

A R T Y K U Ł III.

Na zasadzie ścisłego związku, pezez Artykuł I. między obiema Nayias: kontraktującemi stronami umowionego, też Nayias: strony gwarantują sobie nawyrażnieyszym i ze wszech miar obowiązującym sposobem ich Państwa, Kraje i posesysye wzajemnie, takowe, jakowe teraz posiadają w Europie, i przyrzekają sobie, i obowiązują się, w przypadku, gdyby która z nich atakowana była przez jakiegokolwiek bądź nieprzyziaciela w Europie, wzajemnie się wspierać, i na wzajem sobie wszystkimi siłami woyskowemi, dopomagać, używając do tego, z szczerością i dobrą wiarą wszelkich przez Opatrzność udzielonych im środków, postanawiając, ani też zawierac pokoju, ani zawieszania broni odłącznie.

A R T Y K U Ł IV.

Główna Komenda Woysk i zawiadywanie czynnościami woiennymi, w przypadku Woyny wspólney, będą bez żadney sprzeczki należec do tego z dwóch Mocarstw, które większą liczbę wystawi Woyska.

A R T Y K U Ł V.

Po ustanowieniu, podług reguły w poprzedzającym Artykule przepisaney, głównych Woysk komendantów, inni Generałowie i Officyerowie Rang niższych Rosyisy i Polsey, będą się między sobą rachować, podług równości i starszeństwa swoich stopniów. W przypadku, gdyby korpusy Polskie licznieysze były od korpusów Rosyiskich, z któremiby one były złączone, na ten czas Officyer Polski w wyższej, lub równey Randze będący, Komendę obeymie.

A R T Y K U Ł VI.

A jako z powodu obowiązków, które obiedwie Mayias: Strony wzajemnie na siebie włożyły, neywiększy ciężar obrony przeciwko wszelkiemu atakowi, na któryby one były wystawione, spadałby koniecznie na Imperium Rosyiskie; Przeto Nayias: Król Jmć i Nayias: Rzplta Polska przyznają być rzeczą tak sprawiedliwą, jako też zbawienną, zostawić Najjaśnieyszey Imperatorowey Jeymci Wszech Rosyji i Jey Następcom i Dziedzicom wszelki stopień wpływu użytecznego, do układów woiennych i politycznych, które rostopna przeczność za porozumieniem się z Rzpltą, mogłaby doradzać, ku ochronieniu i spokoyności Rzpltey, bądź dla oddalenia niebezpieczeństw mogącey iey zagrażać Woyny, bądź też dla ułatwienia sposobów wyprowadzenia jey z teyż z honorem i z pożytkiem.

A R T Y K U Ł VII.

A zatym będzie wolno Nayias: Imperatorowey Jmci wszech Rosyji i Jey Następcom i Dziedzicom wprowadzać swe Woyska w każdey potrzebie, za uprzedzeniem o to przyjacielskim Rządu Polskiego, i otrzymaniem jego zezwolenia, w Granice Rzpltey, one tam trzymać, i zakładać Magazyny, dla dopilnowania których, będzie pozwolono zostawić takową liczbę Woyska, jakowa się okaże potrzebną, i użyć za zgodą Rządu Polskiego, wszystkich ostrożności, któreby się zdawały zdatnymi do urządzenia, i do utrzymania takowych Magazynów w zupełnym i dalekim od wszelkiego napastowania bezpieczeństwie.

A R T Y K U Ł VIII.

Nayias: Imperatorowa Jmć przyrzeka z swojej strony, że Woysko Jey, bądź na kwaterach, będzie trzymane w iak najsurowszey karności; że mu nie będzie wolno wdawać się ani do Policyi, ani do żadnych Obywatelskich interesów w tych mieyscach, gdzie się będzie znajdowało; że będzie płaciło gotowemi pieniędzmi podług umówionej ceny, lub dobrimi kwitami żadnemu powątpiwaniu nie podpadającemi, zaraz opłacić się winnemi za wszystko to, w czym będzie miało potrzebę dla swey wygody; gdyby zaś pomimo wszelkich na tołożonych staranności, ażeby go w ścisłym utrzymać porządku, iakie ze strony pomienionego Woyska okazały się excessa, w tych ma być czyniona prędka sprawiedliwość i nadgroda.

A R T Y K U Ł IX.

Nayias: strony kontraktujące obowiązuja się umówić i porozumieć po przyjacielisku względem wszelkich sposobów i urządzeń, tak Cywilnych, jako też woiennych, któreby zapewniając wyżywienie i bezpieczeństwo Żołnierza

(o o d)

Rosyjskiego, mogły oraz zabezpieczyć Obywatelów w ogólności, własności zaś każdego z nich w szczególności, od wszelkiej napaści i krzywdy.

A R T Y K U Ł X.

W przypadku Woyny Nayias: Król Jmć i Naayias: Rzplta Polska obowiązują się zastąpić, przez extraordinaryne Woyska zrekrutowanie, niedostatek tego, którego liczba jest ustanowiona przez urządzenia Rzpltey dla czasu pokoju, i przedsięwziąć wspólnie z Nayias: Imperatorową Jmcią Wszzech Rosyji takowy układ, który będzie mógł najszybciej takowy zamiar do skutku przyprowadzić,

A R T Y K U Ł XI.

Gdy Nayias: Imperatorowa Jmć wszzech Rosyji bierze na się tak obfiterne ku Nayias: Królowi Jmci i N. Rzpltey Polskiej obowiązki, z powodu których, wszystko to co tylko może się ściągać do niepodległości i całości Krajów, słowem do exystencyi polityczney Nayias: Rzpltey, staie się nadal najważniejszym dla Rosyji objektem; przeto Nayias: Król Jmć i N. Rzplta Polska obowiązują się z swojej strony, nie wchodzić z żadnym innym Mocarstwem w żadne związki, ani umowy, chyba z wiadomością i za porozumieniem się z Nayias: Imperatorową Jmcią wszzech Rosyji, i z Jey Następcami i Dziedzicami, ani też czynić, względem Potencyi Cudzoziemskich, żadnego kroku ważnego, a z którego by mogła wypływać niespokojność wspólna, chyba za zgodą z Nayias: Imperatorową Jmcią,

A R T Y K U Ł XII.

Na wzajem Nayias: Imperatorowa Jmć przyrzeka wspierać wszystkie te kroki Nayias: Króla Jmci i Nayias: Rzpltey Polskiej, które pierwey będą z nią ułożone, swoią interwencją, i swoią jako najsukuteczniejszą pomocą.

A R T Y K U Ł XIII.

U wszystkich zaś Dworów, gdzie będą Ministrowie wzajemnymi ze strony obydwóch Nayias: Stron kontraktujących, będzie tymże Ministrom zobopolnie przepisano, ażeby między sobą w dobrym porozumieniu się i w zupełney żyli otwartości, ażeby sobie na wzajem komunikowali wszystkie kroki i przełożenia do wspólnych obydwóch Dworów interesów ściągnięte się, które będą mieli rozkaz czynić, i wzajemnie sobie dopomagali w pracach, które będą podejmować końcem osiągnięcia celu przepisanego.

A R T Y K U Ł XIV.

Równie Nayias: Imperatorowa Jmć rozkaże swoim Ministróm u Dworów Cudzoziemskich, gdzie takowych Ministrów nie będzie ze strony Nayias: Rzpltey, mieć staranność o sprawach i interesach rzeczoney Rzpltey jako też Jey Poddanych, tak właśnie, jak gdyby rzecz zachodziła o interesa własnego Jey Imperium i własnych Jey Poddanych.

A R T Y K U Ł XV.

Nayias: Imperatorowa Jmć Wszzech Rosyji za siebie i za swoich Następców i Dziedziców, gwarantuje i będzie gwarantowała uroczyście i sposob-

hem obowiązującym wszystkie Konstytucye, Prawa Kardynalne i inne ważne ustawy, które Najias: Rzplta Polska osądzi za rzecz potrzebną urządzić i ustanowić na terażnieyłym Seymie Skonfederowanym. Wszelkoż Gwarancya ta nie ufunie prawa czynienia popraw i odmian, które Najias: Rzplta osądzi bydź potrzebnymi do udziałania w tych materyach na nowym Seymie; gdy jednak Konstytucya Państwa i forma Rządu jego muszą istotnie wpływać do spokojności Imperium Rosyjskiego na zafadzie związków, któremi toż Imperium z Polską się sprzymierzyło, i gdy oprócz tego nieszczęśliwe doświadczenie aż nadto Polaków nauczyło, jak dalece są okropne skutki nagłych w ustanowionej formie Rządu odmian; przeto Najias: Król Jmć i Najias: Rzplta obowiązują się z swojej strony tymże uroczystym i obowiązującym sposobem, nieprzystępować, ani skutecznie żadney z takowych odmian, ani żadney z podobnych popraw, w formie Rządu ustanowić się mającey, chybaży za zniesieniem się i porozumieniem Najias: Imperatorowey Jmci Wszech Rosyi, Jey Następców i Dziedziców.

A R T Y K U Ł XVI.

Ażeby ugruntować najmocniej te Systema Allianfu ścisłego i związku nierozzerwanego, i dać poznać cenę onegoż każdemu w szeregulności; ile te jest uznane za użyteczne i zbawienne, obiedwie Najiasnieyze kontraktujące strony, Najias: Imperatorowa Jmć Wszech Rosyi i Najias: Król Jmć, tudzież Najias: Rzplta Polska, zgadzają się, ażeby na potym wszyscy Szlachta Polsey w Imperium Rosyjskim, i wszyscy Szlachta Rosyyscy w Krajach rzeczoney Rzpltey, używali na wzajem w obódwóch Najias: Stron Kontraktujących Państwach, tychże samych Praw, użytków, Przywilejów, i Prerogatyw, jakowych używają teraz, lub będą używać na potym Szlachta rodowita każdego z tych dwóch Państw; iż tym jednakowoż warunkiem, że Szlachta Rosyyska w ten czas dopiero będzie mogła posiadać Urzędy Cywilne w Polsce, kiedy przysięgę wierności J. K. Mcji Rzpltey wykona, i wszystko to, co chcą mieć Prawa, dopełni, kiedy będzie posiadać Dobra leżące w Krajach Rzpltey, i że excepcye ze strony Religii będą zachowane podług brzmienia Traktatów 1773. i 1775. r.

A R T Y K U Ł XVII.

Na fundamencie Artykułu poprzedzającego, i końcem dopełnienia przyrzeczenia, na wzajem sobie przez Najias: kontraktujące strony uczynionego w Traktacie Grodzieńskim, ażeby nayprędzey zobopólnie przystąpić do urzędzeń handlu tyczących się, Najias: Imperatorowa Wszech Rosyi i N. Król Jmć i Rzplta Polska na fundamencie przyjaźni ścisłej i związku nierozzerwanego, które mają się ugruntować i umocnić na wieczne czasy między dwóma Narodami po zawarciu ninieyszego Traktatu, chcąc ażeby wszystkie Klasy wzajemnych ich Poddanych, umówionych w nim używały korzyści, zgadzają się, ażeby dobrodzieystwo Szlachcie obudwóch Narodów p wyższym Artykułem nadane, rozciągało się w tymże samym rozumieniu i do Kupców obudwóch Państw, tak dalece, ażeby wżysey kupcy Polsey w Imperium Rosyjskim, i wszyscy kupcy Rosyyscy w Krajach Rzpltey Polskiej, używali napotym na wzajem w obydwóch kontraktujących stron Państwach, tychże samych Praw, użytków, Przywilejów i Prerogatyw, jakowych teraz używają, lub

będą napotym używać Kupcy każdego z tych dwóch Państw, z tym jednakowoż warunkiem, że ciż kupcy będą podlegać wszystkim Prawom i ciężarom handlowym i Miejskim, tak teraz existującym, iako i tym, które w dalszym czasie w obydwóch wzajemnych Państwach będą publikowane, gdyż Nayias: Kontraktujące Strony chcą, ażeby uroczyste w tym Artykule zawarte oświadczenie, obejmując przez ogulne ułożenie wszystkie, któreby w osobnym Traktacie mogły być wyzczegulnione umowy, zastępowało mieysce Traktatu Handlowego, które Nayias: Kontraktujące Strony obowiązały się były zawrzeć przy teyże okazji; jeżeliby jednak zdarzył się w przyszłości iakikolwiek przypadek, któryby wymagał dla potrzeby wzajemney stipulacyi obszerniejszych, ten Artykuł będzie służył za zasadę generalną.

A R T Y K U Ł XVIII.

Niniejszy Traktat będzie Ratyfikowany prz. z N. Króla Jmci imieniem Nayias: Rzpłtey i Stanów na Sejm Skonfederowany zgromadzonych, i Ratyfikacye onegoż będą zamienione w przeciągu sześciu tygodni, lub też prędzey jeżeli to być może, chociażby po zakończeniu Seymu terażniejszego. Dla tym więkzey wiary, &c. &c.

Lubo najlepszą przystugę chciałoby się zawsze Publiczności czynić, niedokładność doniesien z Grodna dla nieprzytomności na Sesyjach Arbitrów chęci psuć zamiary.

W przeszley Gazecie naszej pod Nrem 80. pod Artykułem z Grodna dla nie dokładnego o Sesy pod dniem 27 Wrześ: mianey doniesienia, mylny umieściliśmy artykuł, który w takowym składzie na własną rekewizycją JW. Ogińskiego Podskarbi: W. Litt: poprawia się.

Po przeysciu Projektu Bankowego zabrał Głos JW. Ogiński Podskarbi W. Litt: w następującej osnowie. — „ Tam gdzie idzie o ogulne dobro, lub gdzie więkzosc przynajmniej jest interesowana, tam prywatny interes usunięty być powinien; ażeby wprowadzenie onego, ani zagrodą, ani przerwaniem ważniejszych czynności nie było. — Ta maxyma, która zawsze myśli moiey przytomna była, wstrzymała i dziś usta moie wtedy, kiedy przy decydowaniu Projektu Bankowego przymówić się miałem za JP. Protę Potockim; poczytywałbym albowiem za występek z moiey strony, gdybym w ciągu traktowania materyi tak ważney, iak jest Projekt Bankowy, wspominał o osobistym interessie JP. Prota Potockiego, gdybym żądał wyłączenia

iego z liczby Bankierów w Proieckie wspomnianych, i spóźniał tym sposobem decyzją Projektu, którego przeyscie, tyle wpływa do zaspokoienia troskliwości Obywatelów interessa z Bankami mających. — Dogodziwszy zaś przekonaniu mojemu, i dopełniwszy to, co mi obowiązek obywatelski kazał w przeczek niu, aby ogólny Projekt przeszedł, niech mi się godzi przemówić do was Prześw: Stany, niech mi wolno będzie odłożyć na stronę tę delikatność, która jako za Bratem mówićby mi wzbraniała, dla przetożenia uwag i proźb, które słuszność i sprawiedliwość po mnie wyciągała. — „

„ JP. Prot Potocki, cale winnym widoku zważanym być powinien od innych Bankierów w Proieckie wymienionych. Gdy ci dopraszali się w kon-

federacyi o Kommissyie udzielne, oświadczać, że nie są w stanie opłacenia kredytorów swoich, JP. Potocki żądał tylko Kommissyi dla wywrzenia w stan jego interesów przyrzekając, że okaże fundusze, aż nadto wystarczające, na zaspokojenie kredytorów, y obowiązując się najdaley w przeciągu lat trzech wszystkie interesy załatwić, Bankierowie z niedostatku funduszków zupełnemu upadkowi ulegli, JP. Potocki zaś dla bankructwa innych, y dla rewolucyi ogulney w Europie, opłatę zawiesiwszy, do czasu tylko, a nie powiększonych funduszków do ukłżenia się z kredytorami potrzebuie. — Bankierowie poddawszy się wyrokóm Kommissyi od konfederacyi wyznaczonym, żadney dotąd kredytoróm nie uczynili satysfakcyi; JP. Potocki zaś całą swoją usilność zwracając ku wyjaśnieniu interesów swoich, opłacił już od daty wyznaczoney dla niego Kommissyi więcej 500.000 Czerw: a w krótkim czasie, to jest ostatnich dni Octobra, złożyć miał przed tąż Kommissyą Bilans dokładny, dowodzący, że fundusze jego przewyższają masę potrzebnych opłat. — Potakowym przełożeniu, miałbym może prawo upraszać, aby JP. Potocki w projekcie wzmienionym nie był, już to dla uwolnienia jego od niemilego z Bankrutami kółstwa, już dla zaspokojenia troskliwości kredytorów, co więcej polegała na uczciwości dobrze myślącego dłużnika już na decyzji późney i nie pewney z Kommissyi wypaść mogącey; ale nie odważyć się takowego czynić wniosku, co zapadłemu Prawu byłby przeciwnym, mówię tu o oddzielnym projekcie, co sprawiedliwość zdaie się wymagać, o co nikomu szkodliwym być nie może. — Niech JP. Potocki ulega wyrokóm Kommissyi nowo ustanowionej, jeżeli jest ban-

krut, jeżeli nie jest w stanie zaspokojenia kredytorów swoich, jeżeli Bilans jego dostatecznych funduszków nie okaże, lecz niech kara nie wyprzedza występkę, y niech dowody winy, lub niewinności przed uznaniem potrzeby Sądu złożone zostaną. — To jest przekonanie moje, na którym się gruntując podaję projekt y o przeczytanie onego upraszam. “

Po głosie tym, zabrał Głos Król Mci. = „ Ze słyszany Głos JPana Podskarbiego W. Litt: wyobraża chwalebne czystey duszy Obywatelstwo, y przekładanie obowiązków tegoż Obywatelstwa nad wszystkie inne; w zamiarze, aby kara nie poprzedzała winy swoy projekt tu podaje. — Mówił daley — Nie przeskadzam nigdy czytania Projektu bo to jest prerogatywą podającego, ale niech mi się godzi zanieść prozbę do tegoż JP. Podskarbiego, aby *insistendo principiis*, zawsze okazywanym, y teraz oświadczonym, odstąpił tego projektu. — Zawsze byłem z szacunkiem zupełnym dla JP. Potockiego Wojewody Kijowskiego, nikt mię posądzać nie może, iżbym to z niechęci dla niego czynił, lecz wielu poszłoby podobnym przykładem, a przez takowe Projekta moc prawa osłabiałaby się. — Odezwał się na to JW. Ogiński Podskarbi Litt: „ Jak nie śmiało mówiłem za interesem Brata moiego, tak równie nie byłbym śmiały w popieraniu podanego Projektu; cofam go natychmiast, y o jedno tylko oraz proszę W. K. Mci y Prześw: Stanów, abym nie zostawując nikogo w obojętnym rozumnieniu projekt mój sam przeczytał, a nie dając go do przeczytania P. Sekretarzowi, tym samym go nie legalizował, y ad delibérandum nie dał. “

Po tym przymówieniu się odezwał się Biskup Inflancki. „ Ze przypomina wyrazy Aktu Konfederacyi

Seymu Grodzińskiego, gdzie Sancita Konfederacyi Targowickiej nie zaskarżone, są w swoiey mocy y exekucyi zostawione; że Sancitum wyznaczające Kommissyą dla JP. Potockiego, nie będąc od nikogo zaskarżonym podawałoby nie pewności zapadłe dziś prawo; a zatym na zniesienie owego że wyraźnego przebra prawa, przekłada y że projekt JW. Ogińskiego czytany y decydowanym bydz powinien utzymywał. — Na to rzekł JW. Ogiński. — „Z żalem mi to przychodzi wyznać, że się nie spodziewał, aby projekt mój zagaił Izbę, bo zagaieniem nazywam czas bez pożytecznie strawiony. — Na przełożenie W. K. Inci, cofam mój projekt, lecz że bym nie dał nikomu powodu do obojętnego myślenia, czytać ten projekt będę, y czytał go w treści. — Lubo przez Prawo dopiero zapadłe, mocą którego Kommissya Bankowa ustanowiona została, pociągniony jest JP. Prot Potocki Wda Kijowski do równey z innymi bankrutami odpowiedzi, gdy iednak wiadome jest nam oświadczenie tegoż Ur: Wojewody do żądań swoich wierzycielow przychylnie, in conse-

quenti którego determinowana jest osobna Kommissya dla niego przez Sancitum zeszłej Konfederacyi generalney Ob: Nar: a to w celu okazania dostatecznego Billan y fundusz kredytoróm nie wątpliwy zapewniającego; przeto My Król za zgodą Stanów deklarujemy, iż jeżeli takowemu obowiązkowi Ur: Prot Potocki zadosyć uczyni, y przed Kommissyą Bilans wyżej wspomnony do roztrząśnienia okaże, Kommissya nie wdając się w exekucyą sobie danego zalecenia pod jey Sąd ten interes oddającego, odefzle Ur: Wojewodę Kijowskiego, do Kommissyi oddzielnie jemu dawniey wyznaczoney, końcem uskutecznienia dalszych oney wyroków, do satysfakcyi wierzycielow zmierzających. — Po przeczytaniu mówił dalej. „Nie chciałem Wojewody Kijowskiego usunąć od Sądu, nie szukałem dla niego innego faworu, procz tego, który się z samey sprawiedliwości jemu należy. A jak wyżej wspomniałem, iż tego Projektu na zaszle żądanie J. K. Mci odstąpię, tak teraz to przyrzeczenie dopełniam, y projekt mój cofam.

W I A D O M O S C I H O L L A N D Y A

Z Hagi dnia 5 Października.

Xże Stadthalter z Gent dnia 3 t m, powrocił. Miał tam wielkie konferencye z Generałem Cesarskim Beau lieu. Przed swoim z tamtąd odjazdem wielu officierów wysokiej rangi częścią aresztować, częścią na powrot od armii poodsyłać rozkazał. Domyślać się można, że tego przyczyną owa dnia 13 Września przegrana batalia.

A N G L I A.

Z Londynu dnia 1. Października.

W przeszłą sobotę Lord Howe z 24 okrętami liniowemi pożeglował z Torbay na morze; tegoż dnia ieszcze

Z A G R A N I C Z N E.

3 liniowe okręta miały się z nim złączyć. Przed kilku dniami odebraliśmy z Francyi wiadomość, że tamtejsi fakeyonieści zrobili układ, aby y w nasze wkroczyli Kraje dla wzniecenia niepokoju y rozruchu.

Układ ten żadnego iednak nie uczynił uczucia, procz, że Lord Howe prosto teraz do Francuzkiego popłynął portu.

Parlament dnia 26 t. m. zgromadzi się. Okręt nasz wojenny *Poversull* zabrał okręt Francuzki wschodniej Indyi do Graiowey Trautmannsdorfovey należący, którego ładunek na 60000 Fun: Sterl: szacowany.

D O D A.

FRANCYA.

Z Paryża dnia 23. Września.

Rady powszechny Prokurator donosi, że stoł więźniów w *de Templ* zbyt cennie zastawiony bywa, tak dalece że waleczny Sankulot na warcie tam stojący i ledwie na wyżywienie zarobić sobie mogący z żołądka, potraw niesionych około siebie z pogardą swoją zapachy tylko wytworne powoniąć musi. Rada powszechna zatym dekretuje, aby stoł niewolników *de Templ* popolite miał tylko potrawy, jako to: Rosół, mięso i chleb żytny, które okienkiem tylko mają im być wstawiane. A tym końcem zaraz wyznaczono Kommissarzów, aby się tego samego wieczora udali do więzienia *de Templ* i wszystkich kucharzów i posługaczów podprawiali.

Liczba na pierwsze żądanie zworbowanej tu od lat 18 do 25 młodzieży wynosi do 35000 ludzi; jeżeliby o drugą klasę obywatelską, to jest od lat 25 do 40 rekwizycya tu zaszła, tedy mnostwo na 100,000 uzbrojonych zbierze się.

Dopełnienie dekretu względem wystawienia korpusu z 30000 Kawaleryi świeżej, przez źle myślących zaniebawane i dotąd przeszkodzone było. Teraz gdy się nagłej potrzeby tego dowiadczą, iak nazywiewy do skutecznienia biorą się.

Niedaliek Dinant w Bretagne Podpułkownik Richard Grenville krewny tegoż Imienia Angielskiego Ministra i Codrington przeszły Parlamentu Członek są arefztowani. Grenville już jest w Paryżu.

Zgromadzenie popolstwa w Lille list do Jakobinów pisało, w którym mówi:

Generał *Houchard* jest waleczny, lecz potrzeka mieć na niego baczność, ponieważ samemi podeyrzanemi otoczony jest osobami. Od *St: Andre* żałę się, że Generał *Houchard* zwycięstw we Flandryi swoich niedokładnie używał, aby był Anglików zniósł do nogi. Już tu wieści chodzą, że ten Generał nietylko złożonym został, ale i rozkaz wyjść miał, arefztowania jego. Oczym iednak potwierdzenia należy oczekiwać.

Armia Niemiecką nad Renem w okolicach Weissenburgu, do 56000 udatą, w której 12000 jazdy famey ma się znaydować.

List z Marsylii donosi, że Tulończykowie reprezentanta *Pierre Bayle* zamordowali: Woyska nasze dotąd stanowiska na pagorkach *Ouilloules* trzymają. Generał *Carteaux* oczekuje bomb dla bombardowania Toulunu. Inne listy już donoszą, że Anglicy pozabierawszy w Lugdunie wszelkie magazyny, amonicye i materyaty do budowli, Miasto to już opuścili. *Dezertterowie* zaś z tamtąd przychodzący powiadają, że każdy mieszkaniec w Lyonie na dzień tylko już funt chleba dostaje, a i ta porcyca w krotce zmniejszona być ma. Inne listy pod dniem 18 t. m. donoszą, że to miasto już jest zupełnie zamknięte. *Forpoczty* Lugduńskie cafnęły się. Trzech ich Szefów dostało się w niewolę.

Kupcy tamedzni wyżałować nie mogą, że kontrarewolucyinych słuchali.

Za postrzeżeniem, iż nieprzyjacieli wszelkie siły łoży, aby we Francyi około *Valenciennes*, *Conde* i *Quesnoy* zimowe dla woyska założył kwatery, dekretowano, aby się zgromadzenie od-

rad nieczym więcey niezatrudniało aż do wypędzenia z granic nieprzyjaciół, iak iedyną wojną; tudzież aby konwencyą skłonić na wydanie ordynansu do powszechnego ruszenia się na nieprzyjaciela, żeby iefzcze przed zimą z granic Francuzkich ustąpić był przymuszony.

General Santerre raportuje dnia 16 t. m. iż wychodząc z Doue, armia iego tylko z 6000 składała się, teraz do 40000 powiększona, i że około Doue ma drugie 40000, z których małe patrole we 12000 rozsyla; mówi on: muszę szukać sposobu, aby armia nie nadto zmocniła się.

Kellerman nie iest złożony, udał się do armii Sabaudzkiej Francuzów, na iego miejscu Doppet przed Lugdunem kommanderuje.

Z Strazbourga dnia 23 Września.

Listy z Weissemburga datowane donoszą, że w atakach przez Francuzów uczynionych dnia 18 y 19 t. m. nieprzyjaciół bardzo wiele legło; y że im pozabierali miejsca dość ważne w lesie przy Scheid, pomiędzy wziętymi w niewolę, są dwaj Austryacy, ktorzy ordynans rozwozą, przy ktorzych znaleziono wiele papierów interesownych, obobliwie rozkaz atakowania Lauterbourgu.

Z Paryża dnia 26 Września. Wyżey położone doniesienie o Houchardzie sprovedzone. Po otrzymanych nie przyiemnych doniesieniach od granic Niemieckich, Rada wykonawcza Generalów Houcharda, Landremonta i Szaumburga złożyła Jourdan na miejscu Houcharda, armią pułnocną; Ferrand na miejscu Jourdana armią Ardeńską; a Delmas srmią nad Renem na miejscu Landremonta kommanderować będą.

Z Bipontu dnia 27 Września.

Wczoray General Kalkreuth atakował stanowisko Francuzkie Blies-

castel i opanował go po dwugodziny kanonadzie, Francuzi cofnęli się i rozłożyli się na miejscu Fraumberg, zapewniają dzisiay że Pułkownik Szekuli posunął się z wojskiem 6000 ludzi ku Fraumberg, lecz niewiadomo o żadnym porokaniu się. Dodają że część woyska z pod kommandy Xcia de Hohenloe posażerowała ku pagorkom lewey strony de la Blise, końcem przecięcia komunikacyi Francuzom między Frauenberg i Schweigen a naybardyiey podobno dla tego aby Francuzow wziąć między dwa ognie. Zapewnia się, że Xże Bronswicki atakował prawą stronę obozu Francuzkiego przy Schweigen.

Wczoray po wzięciu Bliscastel, Francuzi, ktorych byto nie wiele opasali pagorek Watweiler i stanowisko de Mittelbach, i cofneli się ku południowi de Hornbach.

Z Paryża dnia 27 Września.

Na Sessyi Konwencyi Narodowey Kommissarze Bodeau i Izabeau czynią następne uwiadomienia: Bordeaux iest napełnione Arystokratami, Emigrantami i uporczywemi Xiężami: ci po kawiarniach i w różnych zgromadzeniach przeciwne rewolucyi sentimenta ogłoszali. Dekreta Konwencyi tam nic nie znaczą. Wszystkie papiery i listy z Paryża przychodzące ścisley podpadają rewizyi. Patryotow biorą w arest i do więzienia sadzają: a samo wspomnienie gory Konwencyi iest przyczyną morderstwa. Kawalerya Departamentu Bordeaux składa się z młodych kupcow i innych ludzi, ktorzy są Royalistami. 4000 młodych ludzi zrobiło zgromadzenie, opponując się dekretowi 23 Aug: korpus administracyine zapożno wzięło się szrodkiem dla poskromienia rozruchow.

Na sessyi dnia 25 Jakobinow, doniesiono: że 2 bataliony przeznaczony z tamtego miasta maszerować

do Vendée, wrocily się do Bordeaux dla zbiccia kontrarewolucyinnistów.

Już tu rozchodzi się wiadomość: że i Kommissarze Konwencyi do Bordeaux powrocili, sprawcow poburzeń poarefztowali: dyzarmowali wszystkie korpusy podeyrzane; lecz to ieszcze potrzebuie potwierdzenia, gdyż w Konwencyi o tym nie ma rapportu.

Dnia 26 trzy przyslane listy z Toulonu czytane były.

Pierwszego wyrazy, że 5000 Angligów i Hiszpanow w Toulonie znajduie się. Fortecę Anglicy wewnątrz, Miasta Obywatele, a Hiszpani zewnętrznych fortyfikacyi strzegą.

W Mieście Trybunał ustanowiony, z Anglików się składa, i z największą sędzi surowością; za Dekretem jego 800 patryotów z Miasta wywieziono. Dopusutowany Konwencyi Bayle w więzieniu iest zamordowany a jego kolledze Beauvai każdego momentu śmiercią grożą; troykolorowa bandera z fortecy powiewa, a przecież wołają Obywatele, niech żyie Ludwik XVII. Guillotyna z największem uroczyścieścią i tam spalona została. Na żywności Toulonowi brakuie.

Drugi list pisany pod datą 19 t. mies: donosi, że lud Sekcyi Miasta Nru 4 iest w nieukontentowaniu, że woyska morskie były wzamiarze stania w Quarre dla rzucenia się na Anglików i Hiszpanów. Rzemieślnicy pieniadze gotowe przekładają nad asygnaty, to było główną przyczyną kontrarewolucyi.

Z Fregaty Junon wzięliśmy artylleryą, dla użycia iey na nieprzyiacielską flotę, rzucamy rozpalone kule na nią.

Hiszpani przy Toulon będący iuż

mają 200 ranionych, okręt z żywnością do Toulonu płynący zatopiliśmy, trzy bataliony z Marsylii przybyły; które idą do armii Carteaux Grafa.

List 3ci pod datą 20 t. m. donosi: że 4 Okręta Francuzkie nabrawszy Patryotów z Toulon umknęły; pozostałe okręta są dyzarmowane, że dwa okręta w porcie wojenne przez bombardowanie republikantkiego woyska są spalone. Dla utagodzenia pospolstwa w iego nieukontentowaniu, rozrzucono tam, iak powiadaią, wiele pieniędzy.

BELGIUM.

Od Granic Niderlandzkich d. 30 Wrześ:

Flandrya teraz przez armią Xcia de York z 35000 złożoną zastoniąna będzie. Podzielił się na trzy korpusy. Z garnizonu Lille na Forpoczty Angielskie uterzono, i z miejsc swoich pospedzano, lecz za przybyciem Kawaleryi w sukurs, z niemalą stratą calnąć się musieli Francuzi.

Oboz pod Louville przy Maubeuge Francuzow ma bydź attakowany, do czego wszelkie przygotowania dzieją się. Na zmocnienie tego obozu 3 millionyłożono. Lubo tam niema fortecy żadney, - tak iednak do dobcia trudne to miejsce, że Cesarsey iuż 400. Armat sprowadzili, i ieżeliby się długo bronilo, w popioł obrocone bydź ma. Dokoła miasta zaręby z drzewa porobili Cesarsey, aby sukursu mu nie dopuścić, Xże Koburg miał stanowisko swoje nayprzody w Bvay dla zastonięcia woysk oblężenie Maubeuge utrzymujących. W tym zbliżają się Francuzi spieszno ku Landrees y Avesnes-le-Comte, ( ) krwawey i wielkicy tam się spodziewać należy batalii.

( ) Avesnes Miasteczko Francuzkie obronne w Hanonii ktorego Fortyfika. cye Marszałek Vauban odnowił. Ustąpiłone było Francyi R. 1659. od Maubeuge mil 3. od Cambray mil 10.

Z *Bruxelli* d. 2. *Pazdziernika*. Ni-
 żeli obóz przed *Maubeuge* atakować
 można, potrzeba wprzody aby woy-
 ska *Francuzkie* z nad *Sambry* odpędzić,
 y tę rzekę przebydź. Ze zaś nieprzy-
 iaciel tam mocne porobił sztańce, z
 hazardem przedsięwziąć potrzeba by-
 ło *Sambry* przebycie. Dnia iednak 29
Wrześ: odważyli się na to *Austry-*
acy; nieprzyiaciel kartaczami palił
 między nich, lecz szli przez *Sambrę*
 odwarżnie, y wydarzyło im się, że
 forpoczty *Francuzkie* pobili, okopów
 kilka odebrali, y do ucieczki ich przy-
 musiłi, że aż do fortecy udać się mu-
 sieli *Francuzi*. Strata nieprzyaciół
 miała bydź wielka, nazła do 200 za-

bitych y ranionych. Potey zwawe
 potyczce, forteca ścisley oroczoną
 została. *Kommandantem* iest tam,
 już po kilka razy oskarżany przed kon-
 wencyą *Generala Tourville*, ktorego ied-
 dynie *Deputowany* ieden *Dubois Du-*
bais utrzymuie.

Xże *de Orange* oskarżył owego wa-
 lecznego *Generala Beaulieu* przed *Ce-*
sarzem, iż go nie wczas dnia 13 *Wrze-*
snia sukursował; *General* ten spisał
 usprawiedliwienie swoje, które wraz
 z oskarżeniem do *Wiednia* posłane.
 Tymczasem aż do finalney decyzji,
 nie ma on osobney *kommandy* swojej
 ale podług stopnia swego w *Linij* bę-
 dzie służbę odprawiał.

W I A D O M O S C I R O Z M A I T E.

Z *Hannoweryi* dnia 25 *Września*.
 Z *Hagi* donofzą, że tamtędy *Kuryer*
Angielski z *Londynu* do *Petersburga*
 przebiegł. *Depesze* iego zawierają
 deklaracyą *Gabinetu Wielkiej Bry-*
tanii, względem przyznania tego za po-

moc, iż *Imperatorowa* całość *Państwa*
 zagwarantowała *Królowi Sardyńskie-*
mu, i wsparcie subidami przyrzekła.
 Tenże *Kuryer* wstęgę czerwoną dla *P.*
Whitworth *Posła Angielskiego* przy
Dworze Petersburgs: będącego wiezie.

D O N I E S I E N I A.

W *Pałacu Radziwiłłowskim* na górze przy *Teatrze* widzieć można *Galerya*
 złożoną z *Figur Woskowych*.

Tak mnostwo tych nowych w grupach wystawionych *Figur*, iako też wielkie
 ich podobieństwo, które im *Artysta* nadać usiłował, zapewne zastadnowią uwagę
Konnesorow.

Między wielą innemi *Figurami* nayszczególney widzenia godna iest: *Fami-*
lia Krolewska Francuzka; wystawiona w tym momencie, kiedy nieszczęśliwy *Mo-*
narcha z swą *Matzonką* i swemi dziećmi się żegna, a trzem swoim obrońcom iako
 to *JPP. Malesherbes*, *Tronchaln* i *de Seze* swoje czyni dzięki.

Codziennie od godziny 9 ranney do 10 wieczornej te widzieć można.

Osoby dorosłe płacą *Zł:* 1. dzieci 15 *Groszy*.

Dnia 16 *Pazdziernika* *R.* bież: na *Loteryi Kraiowej* w *Warszawie* były
 wyciągnione *Annery* następującym porządkiem. 73. 44. 4. 17. 41.

W *Poniedziałek* dnia 21 we *Wtorek* dnia 22. we *Czwartek* dnia 24. w *Pią-*
tek dnia 25. *Pazdziernika*, *R.* 1793. odprawiać się będzie *Aukcyja* na *Lesznie* w
Kamienicy *Jmci Pani Jakóbsonowej* pod *Cirk:* 4. *Nro:* 3. przez *Michała Grölla*
Aukcyonatora *Uprzywilejowanego* na *Rzeczy* następujące, iako to: *Zegarki złote*
 i *srebrne*, *Kanapy*, *Krzęsta*, *Szaffy do Sklepu*, *Szaffy do Sukien*, *Kantorki*.
Stoły, *Lustro wielkie wiszące*, *Latarnie*, *Fortepiano*, *Skrzypce*, *Suknie Damskie*
 i *Meskie*, *Pościel*, *Piwo Angielskie*, *Piwo Porter*, *Bielizna*, *Faians*, *Strzelby*.
Barakan, *Kamlot*, *Materye iedwabne*, *Chustki* i inne różne *rzeczy*, od godziny
 drugiey po południu zaczynać się będzie.